

Sebestyénné Stetina Ilona:
EGY PUSZTAI GAZDASSZONY

Ma is sokaknak él még emlékezetében az öreg Nákóné, kihez a környék fiatal asszonyai és leányai sok ideig tanulni jártak. Azon a vidéken, ahol ő élt, még ma is azt felelik a háziasszonyok, ha szép szappanjukat, befőttjüket, vagy jó kenyérüket dicséri a látogató: „Ezt még az öreg Nákónétól tanultam!” – Nem tudott senki olyan szépen hímezni, olyan szépen vasalni, olyan álló ruhadarabot szabni, s olyan jó ízű eledeleket főzni, mint ő. De nem csak a házi gazdaságot vezette kiténően, nem csak kertjét tartotta rendben úgy, hogy a legkorábbi zöldség és gyümölcs mindig az ő asztalánál volt megköstölhető; értett ő ezeken kívül más dologhoz is. A pusztán lakó béresek és földművesek gyermekeinek ő volt a házi orvosuk; ő nyújtotta az első segítséget, ha valaki megsebesült, vagy valami hirtelen baja támadt s mire az orvos megérkezett, gyakran alig maradt egyéb tennivalója, mint hogy helyben hagyta Nákóné intézkedéseit.

Szerette is őt a vidék apraja-nagyja, szegény és gazdag egyaránt. S a szeretetre ő a szó teljes értelmében méltó is volt. Ritkán lehetett kellemesebb társalgót találni Nákónénál: nem beszélt ugyan sokat, de mindig nyájasan. S amit ő mondott, azt igazán érdemes volt végighallgatni.

A téli estéken, mikor családja és ismerősei a nagy ebédlőben pattogó tűz mellett körébe telepedtek: elővette gitárját – egy ma már rég divatját múlt kézi hangszert – s gitárkíséret mellett kellemes, csengő hangon népies történeteket dalolgatott. Rokonai azt állították, hogy ezeket a dalokat és történeteket nagy részben ő gondolta ki és a zenekíséretet is ő szerezte hozzájuk.

Valóban, úgy látszott, csodálatos képességekkel volt megáldva ez a derék magyar asszony. Voltak, kik csodálatukat nyilvánították is előtte, s magasztalták őt, amiért oly sok mindenhez értett és oly sok dologra ráért.

„Egyszerű a magyarázata annak, lelkem – szokta volt ő erre felelni. – Te is megteheted mindezt, csak töröld ki emlékezetedből ezt a két szót: nem lehet. – Mert jegyezd meg jól – folytatta tovább –, hogy a leggyakrabban csak az nem lehet, amit gyávaságból vagy restségből nem akarunk megtenni.”

„Nagyon sokat meg lehet tenni – mondogatta a fiataloknak, kik tanácsért fordultak hozzá – és ahelyett, hogy nem lehet, bizony igen gyakran ezt lehetne mondani, hogy nem akarom. A restség és gyávaság rút emberi hiba. A nem lehet mellett ott van egy sereg ilyen szólásmód: „nem tudom, nem bírom, nem születtem rá, nem bírom magam rá elhatározni, nem merem, nem érek rá” stb. Mind csak mesebeszéd ez, lelkem, akkor, ha igazán meg akarsz valamit tenni!”

Az öreg Nákónétól nem hallotta senki azokat a mentségeket.

Ő nem mondta, hogy nem lehet megmarasztani a kedves vendégeket, mert csak egy órával jött ebéd előtt, hogy nem lehet kitakarítani a szobát vagy megfőzni az ebédet, mert nagymosás van; vagy, hogy nem lehet szombat helyett pénteken súroltatni.

Neki lehetett egy órával előbb felkelni és később lefeküdni, ha valami sietős munkája volt; lehetett fennmaradni egész éjjel, ha beteget kellett ápolnia; lehetett kiköltözködni lakásából, s egyetlen kis szobába vonulnia meg heteken át családjával, hogy házában az árvíz miatt hajléktalanná vált családok közül négyet-ötöt elhelyezhessen.

Neki valóban mindent lehetett. Az ő háza otthona volt a családjában árván maradt leányoknak, s szegény özvegyasszony rokonai is legszívesebben nála húzták meg magukat.

Csekély vagyonából is sok jót tudott tenni másokkal, mert szorgalma, takarékosága és ügyessége mellett keveset kellett abból magára és családjára fordítania. Sokan is áldják az ő emlékezetét, s csoda-e, ha azt mondják, tartják róla, hogy őt elfeledni – nem lehet.